

AVGUST VIŽINTIN (1924-2004)

Alenka Zupan

Biografija
UDK 929 Vižintin A.

Ključne besede: bibliotekarji, Vižintin Avgust, biografije

Biography
UDC 929 Vižintin A.

Key words: librarians, Vižintin Avgust, biographies

Dolgoletni direktor Delavske knjižnice v Ljubljani je bil v knjižničarskih krogih znan kot »tovariš Vižintin«:

- tovariš po političnem prepričanju: zvest in pokončen;
- tovariš ljudem v stiski: diskreten in učinkovit;
- tovariš strokovnim kolegom: nesebičen, prepričljiv in realen.

Na knjigo je bil srčno navezan, saj mu je odstirala pogled v svet ter nudila možnost samostojnega razmišljanja in preverjanja, torej duhovno svobodo. Hvaležen je bil svojemu učitelju, Zoranu Hudalesu, ki je opazil njegovo ukaželjnost, ga oskrboval s knjigami in usmerjal še negotove korake k branju.

Zrasel je iz drugačnih korenin kot večina knjižničarjev in veljakov v stroki. Knjižničarstvo je spoznaval pri Enotnih sindikatih, ki naj bi bili po II. svetovni vojni organizatorji obnove; zavzeto so skrbeli tudi za kulturno vzgojo.

Delavska knjižnica, prej Knjižnica Delavske zbornice, je tedaj spadala pod Glavni odbor sindikata. Njeno vodenje je A. Vižintin prevzel leta 1951, po drugi radikalni reorganizaciji sindikatov. V letih vodenja ji je vtisnil pečat odličnosti.

ZUPAN, Alenka: Avgust Vižintin (1924-2004). Knjižnica, Ljubljana, 48(2004)1-2, 257-260

Začetki so bili zaznamovani z energijo, pogumom, novimi idejami in s pregledom nad družbenim dogajanjem. Razkrili so njegov organizacijski dar. Leta 1957 je zapisal: »Sama kritika in ugotavljanje dejstev je odločno premalo. Ozreti se moramo okoli sebe in prevzeti v mehanizmu družbenega upravljanja in družbenih organizacij določene obveznosti. Če bomo /samo/ čakali, še dolgo ne bo rezultatov.« S takšnimi ugotovitvami in usmeritvami je tedaj posebej v ljudskem knjižničarstvu zavel svež veter. Potrebne vpetosti v sočasno družbeno dogajanje se je držal zlasti pri »zagotavljanju javnega interesa na področju kulture«, predvsem knjige. Aktivnost v družbenih in političnih organizacijah je bila njegova zaveza. Poznal je številne ljudi. Ta znanstva je znal uporabljati v pravem času in na pravem mestu, a vedno v korist stroke in njenih izvajalcev.

Kmalu je bil v vrhu slovenskega in jugoslovanskega bibliotekarstva, dejaven v sekcijah in upravnem odboru strokovnega društva. Društvu bibliotekarjev Slovenije je predsedoval v letih 1956-1957 in 1971-1972. Opazil in reševal je številne težave, od personalnih do globalnih. Pomembna uresničena pobuda iz prvega mandata je društveno glasilo Knjižnica, ki kontinuirano izhaja od leta 1957. V njenem uredniškem odboru je deloval devet let in objavil dvanajst prispevkov. Sočasno sta bila sestavljena programa rednega izobraževanja knjižničarjev na srednji in višji stopnji; slednji (njegov) je bil dobra osnova za skorajšnjo realizacijo v Šoli za knjižničarje in arhivske pomočnike.

Primer širše skrbi za dostopnost knjig je bilo sodelovanje v Svetu Svobod in prosvetnih društev. V organizaciji je bil prisoten na vseh stopnjah vodenja in bil član uredniškega odbora glasila Sodobna pota (1956-1960). Ob boku leposlovja in prispevkom z različnih področij umetnosti so izhajali njegovi članki o možnih poteh v knjižničarstvu. Knjižnice amaterskih društev so namreč preživljale krizne čase, ker so potrebe bralcev preraščale njihov nivo. Članki so nakazovali smeri napredka in realne možnosti. Programi, načrti in poročila so bili času primerno zanosni in optimistični.

Pod okriljem Sveta je izšel prevod skrajšanih tabel UDK. Delavska knjižnica je izpeljala pobudo Sveta, tedaj že Zveze, da so knjižnično mrežo obogatili potujoči kovčki, oblika nestacioniranih knjižnic. Nekateri še služijo namenu.

Razsodno je ločeval med modnim in sodobnim, odbral je bistveno. Za sprejetimi odločitvami je stal odločno, celo vehementno, kljub občasni skepsi nekaterih sogovornikov in kolegov.

Ugleda in zaupanja pa si ni ustvaril s sestankovanji in besedami, temveč z udejanjanjem sprejetega.

Njegov odnos do tradicije ni bila praksa povojnega časa. Spoštoval je svoje predhodnike in doseženo v stroki nadgrajeval. Obdržal je predvojno usmeritev Delavske knjižnice in sam vodil širokopotezno nabavno politiko. Potrpežljivo

je vzdrževal sožitje dejavnosti v Delavskem domu. Obdržal je lokacijo knjižnice na prehodu mestnega jedra v predmestje in namensko grajene prostore.

Pionirsko je v »svoji« knjižnici uvedel mednarodno decimalno klasifikacijo in prost pristop do knjig, ne da bi preurejanje zahtevalo zapiranje vrat bralcem.

Strpno, kot enak med enakimi, je usklajeval delovanje splošnih knjižnic v tedaj petih ljubljanskih občinah in pripravil zanje srednjeročni in dolgoročni načrt razvoja. Prevzel je težo organiziranja bibliobusne dejavnosti v Ljubljani.

S srečno roko je izbiral ožje sodelavce. S svojimi zamislimi in elanom jih ni dušil, temveč vzpodbujal in z zadovoljstvom spremljal njihove uspehe. V sodelovanju z nekaterimi od njih je izdal:

- Seznam knjig v srbskem in hrvaškem jeziku 1956: Ljubljana: Delavska knjižnica in omenjene tabele;
- Decimalna klasifikacija v ljudskih knjižnicah 1961: Komisija za knjižnice pri Svetu Svobod in prosvetnih društev okraja Ljubljana.

Tiskani seznam je bil namenjen bralcem Delavske knjižnice, ki so bili tovrstnih pomagal vajeni; tabele UDK so bile prepotrebne knjižničarjem po Sloveniji, ki so se odločili za posodabljanje.

Načrtovanje razvoja je jasno pokazalo na prostore kot največjo oviro za bodočo mrežo knjižnic v Ljubljani. Sestavljalec je verjel, da je čas kulturnih skupnosti čas razumevanja in pravi za prepotrebno gradnjo. S širino, prakso in izkušnjami je botroval zamisli za osrednjo knjižnico v Ljubljani, ki naj bi delovala v okviru delavsko kulturno-izobraževalnega centra, in pri zasnovah Cankarjevega doma.

Doslej nepreseženi osnutek programskih osnov za knjižnico (1976), ki naj bi stala v Knafljevem prehodu, ni bil uresničen.

V 28-članskem iniciativnem odboru za gradnjo Cankarjevega doma, ki so ga sestavljali politiki in kulturniki, je zastopal knjižničarstvo, istočasno je bil član programske komisije iniciativnega odbora doma, ki naj bi bil vsestranski - streho naj bi nudil tudi knjižnici. Prevladali so drugi interesi, knjižnica je izpadla. Zanj je bila to tiha bolečina in umik, bralcem, stroki in Ljubljani pa se takratna odločitev še danes otepa.

Ob vseh teh aktivnostih so bila vrata njegove pisarne vedno odprta. Pisarna? Prostor vzdušjem: ista soba, isto pohištvo vseh trideset let; pisalni mizi postavljeni ena nasproti drugi, odlagalna polica s kupi gradiv pod oknom, med katerimi se je dobro znašel le on. Bogata priročna knjižnica mu je varovala hrbet, kompletni listkovni seznam je stal na dosegu rok. In našel se je sedež za vsakega prišleka. Samoumevni so bili obiski začetnikov v stroki in starejših, zavzetih za

knjigo, tako bralcev z zahtevnejšimi vprašanji, sodelavcev, željnih strokovnega sogovornika, kolegov od koder koli, predvsem z Gorenjske, Primorske (Sežana, Tolmin) in Ljubljane.

To je bila že pred formalno dejanska informativna in svetovalna služba z mo-
drim mentorjem, ki je bil razumevajoč, odprt, šegav in na trdnih tleh.

V stroki je dobil vsa možna priznanja. Čopova diploma mu je bila podeljena na občnem zboru DBS 1967, ko so priznanja delili prvič. Župančičevo nagrado mesta Ljubljana za leto 1978 je prejel za srednjeročni in dolgoročni načrt razvoja splošnih knjižnic v Ljubljani.

Od leta 1981 je nosil naziv častni bibliotekarski svetovalec.

Njegovega lika in vzgleda vrednega dela naj ne prekrijeta današnja naglica s površnostjo in izmuzljivim spominom.

Alenka Zupan je bila do upokojitve zaposlena v Knjižnici Bežigrad kot ravnateljica knjižnice.

Naslov: Celovška 161, 1000 Ljubljana